

**CONSELL COMARCAL
DE LES GARRIGUES**

**Generalitat de Catalunya
Institut Català de les Dones**

II PLA DE POLÍTiques DE DONES DE LES GARRIGUES 2011 – 2015

CONSELL COMARCAL DE LES GARRIGUES

Les Borges Blanques, desembre de 2011

Índex

1. INTRODUCCIÓ

2. MARC NORMATIU I COMPETENCIAL

2.1 Marc normatiu

2.2 Marc conceptual

3. CARACTERÍSTIQUES SOCIODEMOGRÀFIQUES DE LA COMARCA

3.1 Situació geogràfica

3.2 Població

4. PLA DE POLÍTIQUES DE DONES

4.1 Eixos d'acció

4.1.1 Eix 1. Transversalització de les polítiques de dones al Consell Comarcal i als ens locals

4.1.2 Eix 2. Canvis culturals que transformin estructures i models patriarcals

4.1.3 Eix 3. Participació

4.1.4 Eix 4. Reorganització dels treballs i noves polítiques dels temps

4.1.5 Eix 5. Qualitat de vida i cohesió social

4.1.6 Eix 6. Intervenció integral contra la violència masclista

5. IMPLANTACIÓ, SEGUIMENT I AVALUACIÓ

5.1 Implantació

5.2 Seguiment

5.3 Avaluació

1. INTRODUCCIÓ

La història ens mostra que ha estat i és difícil l'accés de les dones a la igualtat de drets respecte als homes. A partir dels anys setanta es produeixen una sèrie de reivindicacions del moviment feminista que posa de manifest aquetes desigualtats.

En l'actualitat encara trobem actituds discriminatòries, que fan que no puguem gaudir de la igualtat entre dones i homes com a un principi bàsic en la nostra societat. Això comportar que es faci necessari el disseny i la implantació dels plans de polítiques de dones.

L'any 1989 es va crear l'Institut Català de les Dones (ICD). En aquests moments, en el marc de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, aprovat per la Llei Orgànica 6/2006, de 19 de juliol, la Generalitat de Catalunya té competències exclusives en polítiques de gènere. L'Institut Català de les Dones és l'organisme del Govern que dissenya, impulsa, coordina i avalua les polítiques de dones i per a les dones que desenvolupa l'administració de la Generalitat. Actualment impulsa les polítiques de dones a les administracions locals a través del **Pla de polítiques de dones del Govern de la Generalitat 2008-2011**.

El Pla de la Generalitat conté 560 actuacions pensades per contribuir a la consecució dels canvis necessaris que permetin una relació més equilibrada entre dones i homes en tots els àmbits. El Pla concreta l'actuació en polítiques de dones i incorpora l'establiment d'indicadors destinats a dur-ne a terme l'avaluació. Totes les actuacions que recull el Pla han estat plantejades des d'una concepció integral, perquè les polítiques de dones tenen a veure amb tots els àmbits de la societat, i, en aquest sentit, el principi de la transversalitat s'ha prioritzat com a guia a l'hora de definir les actuacions previstes pel Pla.

L'aplicació de la transversalitat de la perspectiva de gènere i de les dones a les polítiques públiques significa que els poders públics han d'integrar el reconeixement de l'existència de dones i homes al conjunt de les seves polítiques, per tal que aquestes responguin a les realitats, oportunitats, necessitats i expectatives dels dos sexes, i, alhora, tenir en compte que els canvis necessaris per millorar la societat han d'impactar positivament sobre els dos grups de població. Es tracta de planificar,

executar i avaluar polítiques, a partir del concepte d'igualtat, tot donant valor a les aportacions de les dones en la construcció, el manteniment i la transformació de la societat.

Un dels objectius de l'Institut Català de les Dones és que cada ens local tingui el seu pla de polítiques de dones. D'aquesta manera els objectius de cada pla seran els més adequats al territori, en quant a necessitats, recursos, etc. Per aquest motiu és important realitzar un diagnòstic acurat de la situació, donant rellevància a les desigualtats entre els homes i les dones de la comarca o municipi.

El Consell Comarcal de les Garrigues va elaborar el seu primer Pla de polítiques de dones l'any 2007, el qual va anomenar **Pla d'acció i desenvolupament de polítiques per a les dones de les Garrigues 2007-2010**. Aquest document recull les principals línies d'actuació que s'han desenvolupat sobre polítiques per a les dones de la comarca de les Garrigues. El text està basat en els resultats de l'estudi *Dones i igualtat d'oportunitats a la comarca de les Garrigues* (desembre de 2005- juny de 2006); en les conclusions dels 5 fòrums de dones locals realitzats durant el mes de setembre de 2006 a les poblacions del Soleràs, Bellaguarda, Fullella, Vinaixa i Juneda; en el Fòrum de Dones de les Garrigues realitzat el 30 de setembre del mateix any, i en el *Pla d'acció i desenvolupament de polítiques de dones de Catalunya (2005-2007)*.

2. MARC NORMATIU I COMPETENCIAL

2.1 Marc conceptual

Com es recull literalment al *Pla de polítiques de dones del Govern de la Generalitat de Catalunya 2008-2011*, les polítiques de dones consisteixen a aplicar la transversalització de la perspectiva de gènere i de les dones en totes les actuacions governamentals. Això vol dir que aquestes polítiques han d'integrar el reconeixement de l'existència de dones i homes en el conjunt de les seves actuacions per tal que donin resposta a les realitats, oportunitats, necessitats i expectatives dels dos sexes. Alhora es proposen identificar, anomenar i comptabilitzar les contribucions específiques de les dones en tots els àmbits socials i atorgar-los el valor que

mereixen. Són polítiques que no es limiten a incloure les dones en un context determinat, sinó que també revisen els marcs conceptuals i les premisses de les polítiques generals o d'altres polítiques sectorials. Per això la seva aparició provoca un efecte immediat d'innovació i de renovació en els contextos on s'introdueixen. En el marc de les polítiques públiques, les polítiques de dones han anat posant en escena una sèrie de conceptes i principis nous que ara comencen a estar incorporats amb naturalitat en les dinàmiques de la gestió pública.

Sense voler fer un recull exhaustiu, a continuació apuntem alguns dels conceptes que considerem més rellevants:

- ✓ **Principi d'igualtat.** suposa l'absència de tota discriminació, directa o indirecta per raó de sexe i, especialment, les derivades de la maternitat, l'assumpció d'obligacions familiars i l'estat civil.
- ✓ **Sexe.** Fa referència a les característiques biològiques genèticament determinades i transmissibles que classifiquen els éssers vius en mascles i femelles.
- ✓ **Gènere.** Fa referència a les diferències socials i culturals entre dones i homes que es construeixen a partir de les diferències biològiques entre els sexes, que han estat apreses, canvien amb el temps i presenten grans variacions entre diverses cultures i èpoques històriques i són per tant modificables.
- ✓ **Estereotip de gènere.** Són idees, actituds i valors preconcebuts i generalment simplistes que homogeneïtzen les persones, adjudicant determinades característiques, capacitats i comportaments a les dones i als homes, que acostumen a ser rígides i presenten una gran resistència al canvi.
- ✓ **Rol de gènere.** Comportament que s'espera d'una persona per raó del seu sexe en una societat concreta. En general els rols de gènere són assumits per dones i homes, els quals es desenvolupen en totes les seves dimensions en relació amb aquests rols.

- ✓ **Discriminació per raó de sexe.** Limitació o anul·lació del reconeixement, el gaudi o l'exercici dels drets humans i de les llibertats fonamentals en qualsevol àmbit a causa del sexe d'una persona. La discriminació per raó de sexe pot ser directa quan una disposició, un criteri o una pràctica exclou explícitament una persona treballadora per raó de sexe. També pot ser indirecta quan una disposició, un criteri o una pràctica de caràcter aparentment neutre exclou implícitament un treballador o treballadora per raó de sexe.

- ✓ **Igualtat de gènere.** Possibilitat que dones i homes puguin desenvolupar-se en igualtat de condicions i oportunitats en qualsevol àmbit de la seva vida, així com en la seva presa de decisions, conferint el mateix valor i consideració als diferents comportaments, a les aspiracions i a les necessitats de dones i d'homes.

- ✓ **Igualtat formal.** Existeix quan normes i lleis estableixen drets iguals per a les dones i els homes.

- ✓ **Igualtat real.** Existeix quan es produeix una igualtat efectiva que canvia els costums i les estructures de desigualtat que hi ha entre dones i homes.

- ✓ **Transversalitat de gènere (*gender mainstreaming*).** Es defineix com la incorporació de l'enfocament de gènere a totes les polítiques i accions, per tal de tenir en compte les necessitats i els interessos tant de les dones com dels homes, atenent als diferents components socials i culturals que defineixen el gènere.

- ✓ **Discriminació directa.** Es considera discriminació directa per raó de sexe la situació en què es troba una persona que sigui, hagi sigut o pugui ser tractada, en atenció al seu sexe, de manera menys favorable que una altra en situació comparable.

- ✓ **Discriminació indirecta.** Es considera discriminació indirecta per raó de sexe la situació en què una disposició, criteri o pràctica aparentment neutres posa a persones d'un sexe en desavantatge particular en relació amb persones de

l'altre, excepte que aquesta disposició, criteri o pràctica puguin justificar-se objectivament en atenció a una finalitat legítima i que els mitjans per assolir aquesta finalitat siguin necessaris i adequats.

Igualment ens guiem pels principis orientadors establerts al *Pla de polítiques de dones* de l'ICD, que també recollim literalment:

- ✓ **El principi d'igualtat de tracte i d'oportunitats** Aquest principi determinat pel nostre marc normatiu és aplicable de manera general en totes les situacions evidents de discriminació o desavantatge de les dones en relació amb els homes. Permet aclarir i superar amb eficàcia la remoció dels obstacles i les barreres que impedeixen l'autonomia de les dones.
- ✓ **La diversitat de les dones.** L'experiència femenina no és única. Les dones són diferents entre si, tant pel que fa a la posició social i l'experiència viscuda, com des del punt de vista de la procedència o el context cultural, l'orientació sexual, l'estat de salut, les aspiracions i els projectes de vida.
- ✓ **L'apoderament de les dones.** L'apoderament de les dones té, d'una banda, una dimensió individual com a procés mitjançant el qual les dones prenen consciència del seu poder per millorar la seva autonomia tant física com econòmica i cultural i conèixer millor les seves capacitats i, de l'altra, una dimensió col·lectiva o social, ja que, a través de la creació i la dinamització de xarxes de dones i del treball cap a objectius comuns, es potencia el grau d'intervenció de les dones en tots els àmbits.
- ✓ **La paritat.** Les dones han restat tradicionalment al marge de la presa de decisions i això ha comportat que, en molts casos, a l'hora de prendre determinades decisions o d'arribar a concretar acords de tipus econòmic, polític o social, no s'hagi tingut en compte la perspectiva d'aquestes.

2.2 Marc normatiu

La igualtat entre dones i homes és un principi fonamental de la democràcia i la base

de la construcció de l'Estat modern. Aquest principi ha anat evolucionant des d'un reconeixement formal inicial fins a la seva concreció en tots els aspectes on es poden advertir discriminacions, i l'establiment de mecanismes per garantir-ho.

La prevenció de la discriminació i la consecució de la igualtat real entre dones i homes ha estat impulsada, en els darrers anys, tant des del marc normatiu, amb la promulgació i reforma de nombroses lleis, com des de l'acció política, amb la formulació de diversos instruments per a l'acció.

Les reformes legislatives no només han permès avançar en la modificació de les condicions estructurals que sostenen la desigualtat entre els homes i les dones, sinó que han estat necessàries per eliminar les diferents expressions de discriminació indirecta resultat de lleis (o reglaments, polítiques o pràctiques) que, aparentment neutrals, tenien un impacte desproporcionadament advers sobre les dones.

El marc normatiu en matèria d'igualtat de gènere i de protecció de drets de les dones és extens. Els instruments promoguts per la Unió Europea en matèria d'igualtat entre dones i homes, i que originalment es van centrar en l'àmbit laboral¹, van ser claus per avançar en aquesta matèria a l'Estat espanyol i a casa nostra.

La promulgació de la *Llei 30/2003 de valoració de l'impacte de gènere en les disposicions del Govern* estableix l'obligació d'elaborar informes sobre l'impacte per raó de gènere de les mesures que s'estableixin en els diferents Avantprojectes, Projectes de Llei i reglaments que s'elaborin.

Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere, va significar un pas endavant en la protecció de les víctimes de la violència. Estableix un conjunt de mesures de protecció integral la finalitat de les quals és prevenir, sancionar i eradicar la violència de gènere i prestar assistència a les víctimes.

---

¹ *Directiva 2006/54/CE* del Parlament Europeu i del Consell, relativa a l'aplicació del principi d'igualtat d'oportunitats i igualtat de tracte entre homes i dones en assumptes de treball i ocupació (refosa).

Dos anys més tard es promulga la *Llei estatal 39/2006, de 14 de desembre, per a la promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència i les seves famílies*, que suposa un pas endavant en el reconeixement laboral, com a treball productiu, de les feines de cura dels col·lectius dependents.

La *Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes* vol contribuir a la equiparació entre homes i dones en tots els àmbits. Com subratlla la pròpia llei, el reconeixement de la igualtat formal, fins i tot sent decisiva, resulta insuficient pel que preveu, per assolir la igualtat efectiva entre dones i homes, la incorporació transversal de principi d'igualtat i estableix un marc general per a l'adopció d'accions positives.

La major novetat d'aquesta Llei rau en la prevenció de conductes discriminatòries i en la previsió de polítiques actives per a fer efectiu el principi d'igualtat, amb una dimensió transversal del principi d'igualtat sobre els diversos àmbits d'ordenació de la realitat social, laboral, educativa, sanitària, en la participació política, cultural, artística, etc. en la qual pugui generar-se o perpetuar-se la desigualtat.

Amb l'entrada en vigor de la *Llei Orgànica 6/2006, de 19 de juliol, de reforma de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya*, la Generalitat de Catalunya adquiriria competència exclusiva en matèria de polítiques de gènere.

En el marc d'aquesta competència s'aprova la *Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista* i el mateix any s'aprova el *Pla de Polítiques de Dones de la Generalitat de Catalunya 2008-2011*, realitzat per l'Institut Català de les Dones.

És en el marc de l'actual normativitat de polítiques d'igualtat a Catalunya i a l'Estat espanyol i prenent com a marc de referència del *Pla de polítiques de dones del govern de la Generalitat de Catalunya 2008-2011*, que es planteja el present *Pla de Polítiques de Dones del Consell Comarcal de les Garrigues 2011-2015*.

3. CARACTERÍSTIQUES SOCIODEMOGRÀFIQUES DE LA COMARCA

3.1 Situació geogràfica

Les Garrigues limiten al nord amb el Segrià, el Pla d'Urgell i l'Urgell, al sud amb el Priorat i a l'est amb la Conca de Barberà, mentre que la comarca tarragonina de la Ribera d'Ebre delimita les terres de l'oest. A més dels límits geogràfics és la mateixa terra de les Garrigues la que estableix les diferències.

El paisatge perfila oliveres i ametllers de banda a banda de la comarca, caracteritzada per un terreny sec i eixut excepte en zones molt concretes.

L'olivera és el conreu més estès a

la comarca; la varietat d'olivera típica és l'arbecuina i la seva oliva, petita, rodona i tibant, produeix un oli sense gran acidesa, considerat el millor pels entesos i per les enteses.

Arbeca, les Borges Blanques, Juneda, Puiggròs i una part de Castellans configuren un espai que, gràcies a les aigües del canal d'Urgell, permet el conreu d'alfals, panís i, sobretot, fruiters.

D'altra banda, l'Albagés, Arbeca, la Poble de Cérvoles i el Vilosell produeixen un vi de gran qualitat.

El Set, el riu més important de la comarca, neix al cor de la serra de Llena, però el clima àrid i continental fa que la major part de l'any resti eixut, i circula, quan porta aigua, pel Vilosell, la Poble de Cérvoles, l'Albi, Cervià, l'Albagés i el Cogul.

La pedra també té un espai important dins el llegat cultural de la comarca. Les construccions de pedra seca són principalment antigues cabanes de volta,

receptacles d'aigua, els marges o espones, els aixoplucs i els recers, que es construïen exclusivament amb pedra (sense utilitzar cap tipus de subjecció entre les diferents peces) i que queden perfectament integrades en el paisatge garriguenc.

3.2 Població

La comarca de les Garrigues té 20.413 habitants², una extensió de 797'6 km² i una densitat de població de 25,6 hab./km².

DISTRIBUCIÓ DE LA POBLACIÓ PER EDATS, LES GARRIGUES 2010

EDATS	HOMES	DONES
0 - 14	1.346	1.151
15 - 64	7.046	5.934
65 i més	2.260	2.676
TOTAL	10.652	9.761

Taula 1.
Font: Institut d'Estadística de Catalunya, IDESCAT (2010)

Si observem el nombre d'habitants total, podem dir que el 52.18% de la població correspon a homes i el 47.82% a dones.

A continuació presentem una taula amb la distribució de la població de la comarca en funció del municipi.

DISTRIBUCIÓ DE LA POBLACIÓ PER MUNICIPI, LES GARRIGUES 2010

MUNICIPI	HABITANTS
L'ALBAGÉS	462
L'ALBI	847
ARBECA	2.469

² IDESCAT 2010. Padró municipal d'habitants

BELLAGUARDA	334
LES BORGES BL.	6.049
BOVERA	341
CASTELLDANS	1.009
CERVIÀ	816
COGUL	193
ESPLUGA CALBA	427
LA FLORESTA	179
FULLEDA	102
LA GRANADELLA	772
GRANYENA	177
JUNCOSA	479
JUNEDA	3.487
ELS OMELLONS	254
POBLA DE CER.	240
PUIGGRÒS	311
EL SOLERÀS	376
TARRÉS	109
ELS TORMS	171
EL VILOSELL	200
VINAIXA	609

Taula 2.

Font: Institut d'Estadística de Catalunya, IDESCAT (2010)

La distribució de la població per municipis és heterogènia. El major nombre d'habitants es concentra a les Borges Blanques (29.63%), que correspon a la capital de comarca. El segon nucli de població més important és Juneda, que presenta una població de 3.487 habitants. Els municipis d'Arbeca i Castelldans concentren el major nombre d'habitants després dels dos municipis anomenats inicialment. La resta de poblacions tenen menys de 900 habitants, de les quals trobem 9 pobles que no arriben als 300 h.

4. PLA DE POLÍTIQUES DE DONES

El present document recull les principals línies d'actuació que s'han de desenvolupar sobre polítiques de dones a la comarca de les Garrigues. El text està basat en el **Pla de polítiques de dones del govern de la Generalitat de Catalunya 2008-2011**, ja que pensem que és bàsic seguir les mateixes línies d'actuació que ens conduiran a

objectius iguals o similars. És important l'adaptació realitzada del Pla de la Generalitat a la comarca de les Garrigues, i per dur-la a terme ha estat necessària la detecció de necessitats a partir d'un anàlisi de la realitat del nostre territori. Aquesta diagnosi ha estat possible a partir de diferents treballs en clau de gènere duts a terme a la comarca. Així doncs, hem comptat amb la informació que ens ha aportat el **treball realitzat per la Federació d'Associacions de Dones de les Garrigues**. Aquesta entitat va organitzar i dinamitzar l'any 2009 quatre grups de treball per analitzar la situació de la comarca en quatre aspectes; els serveis socials com a element de suport, l'accés a les noves tecnologies, mobilitat i comunicacions, i participació en l'entorn. També es va treballar a partir de l'aportació d'informació d'una recerca sobre **l'Associacionisme femení a les Garrigues (les associacions de dones com a dinamitzadores culturals i socials del món rural)**³.

En el primer Pla elaborat pel Consell Comarcal de les Garrigues es va prioritzar el treball transversal, punt que també destaquem en aquest segon Pla. Així doncs, ha estat rellevant el treball transversal realitzat a l'hora de consensuar les propostes d'aquest document amb les diferents àrees del Consell Comarcal i els seus tècnics i les seves tècniques per tal de realitzar un Pla d'acord amb les possibilitats reals de l'ens, incloure-hi el seu punt de vista i, finalment, generar unes propostes pragmàtiques i aplicables.

El Pla de polítiques de dones del Consell Comarcal de les Garrigues vol garantir la transversalitat fent-se present en tots els àmbits i àrees d'intervenció comarcals i locals, i a actuar com a instrument per a l'aplicació de l'enfocament de gènere com a garantia de l'aplicació del principi d'igualtat. Igualment té com a vocació la integritat de la intervenció cercant la implicació de tots/totes els/les agents de la comarca.

4.1 Eixos d'acció

El *Pla de polítiques de dones de les Garrigues 2011-2015* del Consell Comarcal de les Garrigues és un document que s'elabora per intentar garantir un marc favorable que permeti continuar desenvolupant actuacions que facin avançar cap a una societat més

---

³ Treball de recerca presentat per Anna Maria Torres Tobeña. Universitat Oberta de Catalunya amb la col·laboració de l'Institut Català de les Dones (2010-2011)

justa i equilibrada, en la mateixa direcció que el govern de la Generalitat a través de l'Institut Català de les Dones.

El Pla del Consell Comarcal de les Garrigues s'estructura en sis eixos d'acció, eixos que responen als establerts pel *Pla de polítiques de dones del l'Institut Català de les Dones* i que permeten una intervenció integral:

Eix 1. Transversalització de les polítiques de dones al Consell Comarcal i als ens locals

Eix 2. Canvis culturals que transformin estructures i models patriarcals

Eix 3. Participació

Eix 4. Reorganització dels treballs i noves polítiques dels temps

Eix 5. Qualitat de vida i cohesió social

Eix 6. Intervenció integral contra la violència masclista

A cada eix d'acció queden definits els objectius generals, els objectius específics i les principals accions a dur a terme, amb els corresponents indicadors que permetran mesurar el grau d'assoliment dels resultats previstos.

Aquestes actuacions, com veurem, preveuen en molts casos la participació activa del col·lectiu de dones en les diferents fases del procés, ja sigui en el disseny (aquest Pla n'és un exemple), el desenvolupament i/o en l'avaluació.

4.1.1 EIX 1. Transversalització de les polítiques de dones al Consell Comarcal i als ens locals

La transversalitat de gènere constitueix una estratègia fonamental per avançar en l'assoliment de l'objectiu de millorar la qualitat de vida de les dones i contribuir en l'eradicació de qualsevol tipus de discriminació vers les dones i al foment de la igualtat entre dones i homes.

El repte de les polítiques de dones està situat en el desenvolupament d'aquest enfocament de la transversalitat que proposa incloure la perspectiva de gènere en tots els àmbits de l'actuació política. Això obliga a elaborar de nou conceptes i construir formes de pensar el món des d'un nou paradigma que consideri les diferències entre

les condicions, les situacions i les necessitats respectives de les dones i els homes i que incorpori les aportacions i els sabers específics de les dones des del reconeixement i el respecte a la diversitat, i a la igualtat d'oportunitats des de la diferència⁴.

L'objectiu principal d'aquest eix és avançar en la institucionalització de les qüestions de gènere, impulsar la transversalització de les polítiques de dones i de gènere a tots els àmbits de l'administració comarcal i local.

---

⁴ *Pla de polítiques de dones del govern de la Generalitat de Catalunya 2008-2011. Institut Català de les Dones, Barcelona, 2008, pàg 35.*

OBJECTIUS GENERALS	OBJECTIUS ESPECÍFICS	ACTUACIONS	INDICADORS
1.1 Impulsar la transversalització de les polítiques de dones a tots els àmbits de l'Administració comarcal i local	1.1.1 Millorar els coneixements dels càrrecs polítics i del personal directiu i tècnic de l'Administració comarcal i local en polítiques de dones i de perspectiva de gènere	1.1.1.1 Impulsar l'elaboració d'un pla de formació específic en polítiques de dones, en perspectiva de gènere i en transversalització de gènere a l'administració comarcal i local	<ul style="list-style-type: none"> • Cursos/accions formatives • Persones destinatàries: dones/homes • Participants
	1.1.2 Crear i potenciar mecanismes i espais de coordinació de les polítiques de dones	1.1.2.1 Impulsar la creació de mecanismes de coordinació de les accions dels diferents departaments per garantir la inclusió de la perspectiva de gènere 1.1.2.2 Afavorir la incorporació de professionals especialitzats/des en gènere i polítiques d'igualtat als ens comarcal i locals	<ul style="list-style-type: none"> • Grups de treball • Materials/documentos • Personal tècnic assignat
	1.1.3 Desenvolupar polítiques d'igualtat d'oportunitats entre dones i homes i d'acció positiva a l'Administració comarcal i local	1.1.3.1 Impuls i suport a l'elaboració i al desplegament de plans d'igualtat d'oportunitats entre dones i homes als organismes que configuren l'administració comarcal i local 1.1.3.2 Creació i manteniment d'espais sobre polítiques de dones als webs comarcal i local	<ul style="list-style-type: none"> • Plans • Canals de difusió • Participants • Materials/documentos • Espais/serveis/organismes • Visites
	1.1.4 Promoure l'ús d'un llenguatge no sexista ni androcèntric	1.1.4.1 Difusió de materials específics per utilitzar un llenguatge no sexista ni androcèntric 1.1.4.2 Assessorament al personal de l'Administració comarcal i local en l'ús d'un llenguatge no sexista ni androcèntric	<ul style="list-style-type: none"> • Materials/documentos • Exemplars distribuïts • Canals de difusió • Consultes/assessoraments
1.2 Promoure i contribuir a consolidar la transversalització de les polítiques de dones	1.2.1 Donar suport a l'elaboració i el desplegament de plans de polítiques de dones als ens locals	1.2.1.1 Assessorament en polítiques de dones als ens locals 1.2.1.2 Suport als ens locals per elaborar i posar en marxa plans de polítiques de dones, o	<ul style="list-style-type: none"> • Consultes/assessoraments • Participants • Plans locals

a l'Administració local		l'adhesió al pla comarcal	<ul style="list-style-type: none"> • Adhesions comarcals
1.3 Incentivar l'aplicació de la perspectiva de gènere i de les dones i la transversalització a altres àmbits de la societat	1.3.1 Donar suport a actuacions que tinguin en compte el principi d'igualtat d'oportunitats i de tracte entre dones i homes	1.3.1.1 Impulsar i assessorar en l'elaboració de plans d'igualtat d'oportunitats entre dones i homes en l'àmbit laboral a les empreses públiques i privades	<ul style="list-style-type: none"> • Plans d'igualtat • Consultes/assessoraments

4.1.2 EIX 2. Canvis culturals que transformin estructures i models patriarcals

Són nombroses les constatacions del canvi enorme que s'ha produït en la situació de les dones amb relació a les dels homes, si més no en les societats democràtiques. Ara bé, tot i que el pensament i les practiques dels moviments de les dones i de les feministes apuntaven, de manera pacífica, cap a la neutralització del sistema patriarcal⁵, aquest impregna els processos de socialització de les persones, ja que s'interioritzen pautes culturals de la societat; es conforma la identitat de gènere i s'assumeixen els valors, normes i comportaments que responen a les característiques femenines i masculines marcades pels patrons culturals.

El reconeixement de la igualtat de dones i homes davant la llei, els principis de no-discriminació per raó de sexe i d'igualtat d'oportunitats, establerts en els ordenaments jurídics, són el llegat d'onades successives dels moviments de dones que han deixat a les societats actuals i futures, fites històriques irrenunciables, malgrat que d'aplicació incompleta⁶. Així doncs, queda camí per fer i s'han de motivar molts canvis encara, els quals apunten cap a la creació d'una societat més justa per a les dones i per als homes. Es tracta de canvis culturals perquè és en aquest àmbit on s'acumulen els prejudicis i els judicis sobre els quals es basa la justificació de moltes injustícies.

Aquest eix té com a objectiu contribuir a transformar la visió androcèntrica de la societat actual. Un canvi cultural basat en el desenvolupament de l'acció coeducativa per a eliminar els estereotips de gènere que limiten la igualtat d'oportunitats i potenciar les contribucions i aportacions de la dona social i culturalment.

---

⁵ *Pla de polítiques de dones ... pàg.51*

⁶ *Pla de polítiques de dones ... pàg.51*

OBJECTIUS GENERALS	OBJECTIUS ESPECÍFICS	ACTUACIONS	INDICADORS
2.1 Reduir la presència de l'androcentrisme en l'imaginari social	2.1.1 Sensibilitzar el sector cultural i la societat en general sobre la necessitat de modificar i superar la concepció androcèntrica de la cultura	2.1.1.1 Realització d'actes de sensibilització amb motiu del Dia Internacional de les Dones 2.1.1.2 Impulsar iniciatives de sensibilització social en relació amb les noves masculinitats 2.1.1.3 Difusió de material divulgatiu on es recullin les aportacions de les dones dels diferents municipis de la comarca	<ul style="list-style-type: none"> • Actes/activitats • Assistència • Materials • Canals de difusió
2.2 Fer visibles les aportacions creatives de les dones en la cultura i potenciar i difondre la creativitat femenina	2.2.1 Fer visibles les aportacions femenines a tots els àmbits culturals	2.2.1.1 Difusió de les creacions i produccions culturals femenines 2.2.1.2 Difusió d'exposicions que facin visibles les creacions i produccions culturals femenines 2.2.1.3 Difusió de materials que facin visible la creació de les dones	<ul style="list-style-type: none"> • Materials • Canals de difusió • Exposicions • Llocs
	2.2.2 Impulsar la recuperació de la memòria històrica de les dones	2.2.2.1 Suport a projectes i activitats que contribueixin a recuperar la memòria històrica de les dones de la comarca	<ul style="list-style-type: none"> • Materials/documentos • Persones destinatàries • Llocs
	2.2.3 Incentivar la creació cultural femenina	2.2.3.1 Suport als espais de cultura femenina de la comarca	<ul style="list-style-type: none"> • Actes/activitats • Espais/serveis
2.3 Afavorir el desenvolupament de l'acció coeducativa	2.3.1 Promoure el coneixement en matèria de coeducació	2.3.1.1 Difusió de recursos didàctics sobre coeducació a la comarca 2.3.1.2 Afavorir la formació a les associacions de mares i pares d'alumnes (AMPA) en relació amb la coeducació	<ul style="list-style-type: none"> • Exemplars distribuïts • Canals de difusió • Cursos • Persones destinatàries
	2.3.2 Propiciar el canvi en l'ús del llenguatge com a instrument de canvi social	2.3.2.1 Difusió de materials per promoure l'ús de llenguatges no sexistes ni androcèntrics a tota la comunitat educativa de la comarca 2.3.2.2 Impulsar formació sobre l'ús de llenguatges no sexistes ni androcèntrics a la comunitat educativa de la comarca	<ul style="list-style-type: none"> • Exemplars distribuïts • Canals de difusió • Cursos • Persones destinatàries

2.4 Incorporar la perspectiva de gènere i de les dones als espais esportius i de lleure	2.4.1 Fer visible la cultura femenina en l'àmbit esportiu	2.4.1.1 Suport a la visibilització de les dones en tots els àmbits de l'esport	<ul style="list-style-type: none"> • Materials • Canals de difusió
---	---	--	---

4.1.3 EIX3. Participació

Les dones, al llarg de la història, han participat en la construcció, el manteniment i la transformació de la societat des d'un ventall d'àmbits i activitats molt més ampli del que reconeix la definició restringida del paper de les dones que ens ha estat llegada i que les successives onades dels moviments feministes han maldat per modificar i/o eixamplar⁷.

És de gran importància el moviment social de dones i les seves aportacions a la construcció de noves orientacions polítiques capaces d'incloure els interessos i les necessitats de gènere i els diversos problemes generats per les desigualtats. Per aquest motiu, es necessari generar i consolidar espais de participació, i fer-ho considerant els diferents col·lectius de dones i les seves experiències i aportacions.

Aquest eix fa referència a les necessitats per a dinamitzar i donar suport al teixit associatiu femení i impulsar la participació social i política de les dones. Es de gran rellevància que es reconegui el paper i els sabers de les dones en la societat, fer visible la seva presència i diversitat, com també fomentar la seva participació a tots els nivells i àmbits socials.

---

⁷ *Pla de polítiques de dones ... pàg. 75*

OBJECTIUS GENERALS	OBJECTIUS ESPECÍFICS	ACTUACIONS	INDICADORS
3.1 Dinamitzar el teixit associatiu femení i donar-hi suport	3.1.1 Potenciar la presència i la participació de les entitats de dones a tots els àmbits	3.1.1.1 Fomentar accions formatives i d'intercanvi d'experiències a les associacions de dones per aconseguir que incrementi la participació d'aquestes	<ul style="list-style-type: none"> • Cursos • Participació
	3.1.2 Potenciar les entitats formades per dones i la creació de xarxes	3.1.2.1 Suport a les entitats que duen a terme activitats i projectes de dinamització social i cultural adreçats a les dones 3.1.2.2 Suport a les entitats que duen a terme projectes participatius	<ul style="list-style-type: none"> • Assessorament • Canals de difusió
	3.1.3 Fomentar espais de trobada de les entitats de dones que facilitin l'intercanvi d'experiències	3.1.3.1 Suport en la realització de jornades i trobades d'intercanvi entre les diferents entitats de dones	<ul style="list-style-type: none"> • Canals de difusió
	3.1.4 Vetllar perquè les dones no es vegin afectades per la fractura digital	3.1.4.1 Suport a les actuacions que afavoreixin que les dones utilitzin les noves tecnologies i minimitzin el risc de trobar-se en la fractura digital, amb especial atenció a les dones grans, migrades i amb discapacitat	<ul style="list-style-type: none"> • Activitats • Participació
	3.1.5 Afavorir la participació de les dones en situacions de risc d'exclusió social	3.1.5.1 Potenciació i apoderament de les dones en situació de risc d'exclusió i afavoriment de la participació i l'associacionisme d'aquestes 3.1.5.2 Suport a l'associacionisme de les dones en situacions específiques 3.1.5.3 Suport a les xarxes de migrades	<ul style="list-style-type: none"> • Canals de difusió • Assessorament • Participació
3.2 Impulsar la participació social de les dones en tots els organismes de la societat civil (col·legis professionals, organitzacions)	3.2.1 Promoure la participació de les dones a la societat civil tenint en compte la seva diversitat	3.2.1.1 Sensibilitzar sobre la importància de la participació de les dones a les entitats i agrupacions que els puguin interessar 3.2.1.2 Fomentar la incorporació de les dones migrades al teixit cívic	<ul style="list-style-type: none"> • Materials • Canals de difusió • Impactes/llocs • Accions de sensibilització • Participació

esportives, agrupacions empresarials, ONG, etc.)			
3.3 Impulsar la participació de les dones a tots els òrgans consultius de les administracions públiques	3.3.1 promoure la participació de les dones i de les entitats de dones en l'elaboració i l'avaluació de les polítiques públiques	3.3.1.1 Sensibilització sobre la importància de la participació de les dones en els òrgans consultius de les administracions públiques 3.3.1.2 Sensibilització sobre la presència de representats de la comarca al CNDC	<ul style="list-style-type: none"> • Materials • Canals de difusió • Canals de difusió

4.1.4 EIX 4. Reorganització dels treballs i noves polítiques dels temps

Quan parlem dels treballs en aquest punt ens referim, per una banda al treball mercantilitzat (ocupació que es remunera) i, per altra banda, als invisibilitzats, que són imprescindibles per a l'existència i el benestar de les persones (treballs familiars, domèstics i de cura, treball cívic i comunitari).

La conciliació de la vida personal, familiar i laboral, entesa com la possibilitat d'una persona de compatibilitzar l'espai personal amb el familiar, el laboral i el social i poder desenvolupar-se en els diferents àmbits, constitueix una de les principals problemàtiques per a les dones. L'ús i la gestió del temps que fa homes i dones és desigual i expressa, alhora que consolida, els diferents rols assignats socialment a homes i dones. La divisió sexual del treball que trobem en la nostra societat ha portat com a conseqüència posar en marxa estratègies personals diverses (augmentar les hores de treball, no tenir fills, incorporar altres persones a la llar, etc.) per part de les dones per fer front a la dificultat de poder dur endavant el treball de cura i atenció de les persones dependents de la família i les tasques de la llar amb el treball assalariat.

Des de la perspectiva de gènere, les millores en la gestió i sincronització dels diferents temps necessiten, per fer-se efectives: la coresponsabilitat en el treball reproductiu (entesa com la participació equilibrada de dones i homes en cadascuna de les tasques i responsabilitats de la vida familiar, tant del treball domèstic com de la cura de persones dependents); una nova organització social i territorial que posi en el centre de les seves intervencions les persones; el reconeixement del valor social i econòmic del treball familiar i domèstic, i una veritable igualtat d'oportunitats entre homes i dones en el mercat de treball.

Aquest eix presta atenció a garantir la presència en igualtat de les dones en el mercat de treball. Així mateix pretén impulsar un nou model per conciliar el temps laboral i familiar, alhora que visibilitzar i donar valor a les tasques familiars, domèstiques i de cura.

OBJECTIUS GENERALS	OBJECTIUS ESPECÍFICS	ACTUACIONS	INDICADORS
4.1 Tenir en compte el valor del treball de cura i atenció i del treball domèstic i familiar en la planificació de les polítiques econòmiques i socials	4.1.1 Fer visibles les tasques familiars, domèstiques i de cura i donar-hi valor, i promoure una nova cultura dels treballs i de la coresponsabilitat	4.1.1.1 Impulsar accions de sensibilització social vers el valor del treball de cura i atenció, el treball domèstic i familiar i la coresponsabilitat 4.1.1.2 Visibilització i reconeixement del suport familiar femení i del paper de les àvies en la conciliació laboral, familiar i personal de les dones joves	<ul style="list-style-type: none"> • Accions • Materials • Canals de difusió
4.2 Garantir la presència de les dones en el mercat de treball remunerat sense discriminació vertical ni horitzontal, en igualtat de tracte i d'oportunitats	4.2.1 Fomentar la superació del desequilibri entre dones i homes en el mercat laboral	4.2.1.1 Sensibilització dels agents socials i econòmics vers una cultura de les empreses que promoguin la igualtat d'oportunitats i de tracte, la paritat entre sexes i la no-discriminació	<ul style="list-style-type: none"> • Accions • Materials • Canals de difusió
	4.2.2 Sensibilitzar el teixit empresarial sobre la discriminació horitzontal i vertical	4.2.2.1 Difondre material de sensibilització relacionat amb la igualtat d'oportunitats de les dones al treball remunerat 4.2.2.2 Identificació i seguiment de possibles ofertes d'ocupació discriminatòries de la borsa de treball de l'ens comarcal	<ul style="list-style-type: none"> • Materials • Canals de difusió
	4.2.3 Fomentar el desenvolupament de projectes empresarials per part de dones emprenedores	4.2.3.1 Promoció de la realització de programes de formació de dones en la gestió empresarial 4.2.3.2 Suport a l'emprenedoria femenina	<ul style="list-style-type: none"> • Activitats • Persones destinatàries • Assessorament • Documents • Persones destinatàries

<p>4.2.4 Millorar la situació de col·lectius de dones que estan en règims especials de la Seguretat Social</p>	<p>4.2.4.1 Difusió dels drets laborals de les treballadores de la llar i de les seves condicions sociolaborals</p> <p>4.2.4.2 Potenciació de la titularitat o cotitularitat com a propietàries o copropietàries de les dones que aportin la seva activitat principal a les explotacions agràries i difusió dels drets vinculats a aquesta situació</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Assessorament • Canals de difusió
--	--	---

4.1.5 EIX 5. Qualitat de vida i cohesió social

La qualitat de vida és un concepte integrador de les necessitats humanes, de tot allò que permet a les persones realitzar al màxim possible les seves capacitats i potencialitats, no només per viure, sinó per viure amb autonomia i dignitat. Dones i homes necessiten desenvolupar-se socialment i culturalment conforme als contextos i expectatives de cadascuna i de cadascun. La realització d'aquestes "necessitats" implica la seva constitució com un "dret a una bona qualitat de vida", no només com a norma de rang legal, sinó en la seva conceptualització de norma social, políticament i culturalment reconeguda a totes les persones, per la seva condició d'éssers humans similars i de subjectes socials diferents⁸.

La cohesió social és un atribut de les societats que implica la igualtat d'oportunitats per a què la població pugui exercir els seus drets fonamentals i assegurar el seu benestar, sense discriminació de cap tipus i atenent la diversitat.

Aquest eix es dirigeix bàsicament a construir un entorn que faciliti la qualitat de vida de les dones.

---

⁸ *Pla de polítiques de dones ... pàg. 103*

OBJECTIUS GENERALS	OBJECTIUS ESPECÍFICS	ACTUACIONS	INDICADORS
5.1 Garantir l'accés de les dones a la informació i difondre els recursos existents	5.1.1 Facilitar l'accés de les dones a les TIC 5.1.2 Donar suport a la incidència territorial dels ens comarcal i local en l'àmbit de la informació	5.1.1.1 Suport a l'accés a les TIC de les dones 5.1.2.1 Suport i manteniment del SIAD comarcal	<ul style="list-style-type: none"> • Cursos • Persones destinatàries • Llocs/impactes
5.2 Incorporar la perspectiva de gènere en els recursos i les prestacions d'acció social	5.2.1 Integar la perspectiva de gènere en el sistema de serveis socials	5.2.1.1 Impulsar formació als diferents equips professionals sobre la inclusió de la perspectiva de gènere, de manera transversal, a les actuacions d'acció social 5.2.1.2 Seguiment de l'accés de les dones migrades als serveis d'acollida i als serveis educatius i formatius com a element essencial per a la promoció personal i social d'aquestes	<ul style="list-style-type: none"> • Cursos • Persones destinatàries • Canals de difusió
5.3 Garantir una assistència sanitària sense biaixos de gènere tenint en compte la diversitat femenina	5.3.1 Avançar en el coneixement de la salut de les dones i en l'anàlisi del sistema de salut des de la perspectiva de gènere 5.3.2 Sensibilitzar i millorar els coneixements de les i els professionals de l'àmbit sanitari en perspectiva de gènere	5.3.1.1 Sensibilització i informació específiques sobre temes de salut i dones 5.3.2.1 Impulsar accions formatives sobre perspectiva de gènere en l'atenció sanitària adreçades al personal sanitari	<ul style="list-style-type: none"> • Accions sensibilització • Canals de difusió • Cursos • Persones destinatàries
5.4 Incorporar la perspectiva de gènere en la pràctica esportiva	5.4.1 Fer visible i impulsar la pràctica esportiva informal entre les dones com a garantia de salut i com a element de cohesió social	5.4.1.1 Difondre informació i promoure l'activitat física dirigida a col·lectius femenins	<ul style="list-style-type: none"> • Canals de difusió • Materials
5.5 Construir un entorn que faciliti la qualitat de vida de les dones	5.5.1 Informar a les dones en l'accés a un habitatge digne i adequat a les seves necessitats	5.5.1.1 Informar i derivar a les dones als punts d'informació adequats per rebre tota la informació referent als ajuts i prestacions relacionades amb la Llei d'habitatge	<ul style="list-style-type: none"> • Materials • Canals de difusió

4.1.6 EIX 6. Intervenció integral contra la violència masclista

La *Llei 5/2008, del 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista* neix en el context d'una transformació de les polítiques públiques que té l'objectiu d'emmarcar normativament la transversalitat de la perspectiva de gènere i de les dones en tots els àmbits, la qual cosa contribuirà a fer possible l'exercici d'una democràcia plena. La llei parteix de la premissa que la violència masclista és un impediment perquè les dones puguin assolir la plena ciutadania, l'autonomia i la llibertat. Aquest punt de partida possibilita l'escomesa de la violència masclista com una vulneració dels drets humans, tenint en compte la seva naturalesa multicausal i multidimensional, per la qual cosa la resposta ha d'ésser global i obligar-hi a tots els sistemes⁹.

La violència contra les dones constitueix qualsevol acte de violència de gènere que pugui tenir com a resultat un dany o sofriment físic, sexual, o psicològic per a la dona, així com les amenaces d'aquests actes, la coacció o la privació arbitrària de la llibertat, tant si es produeixen a la vida pública com a la privada.

La violència masclista, és un atemptat contra els drets humans, que transcendeix les condicions socials, culturals, econòmiques i demogràfiques de les dones que es troben en aquesta situació, i reconeix que pot manifestar-se de diferents formes, la majoria de les vegades de manera simultània -violència física, violència psicològica, violència econòmica, violència sexual-, i en una varietat d'àmbits diferents i concrets, tant en l'espai públic com en el privat en què es produeixen: de parella, familiar, laboral, social i comunitari¹⁰.

L'abordatge de la violència s'enfronta al caràcter estructural del sistema que sosté i legitima l'ús d'aquesta violència i aquest és el principal obstacle cap a l'autonomia i la llibertat de les dones.

La prevenció i la lluita per l'eradicació de la violència contra les dones té una sòlida base legal en el nostre país a partir de l'aprovació per unanimitat del Ple del Parlament de Catalunya, el 16 d'abril de 2008, de la *Llei 5/2008, del 24*

---

⁹ Pla de polítiques de dones ... pàg. 119

¹⁰ Introducció a la *Llei 5/2008, del 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista*

d'abril, la qual intenta ser un instrument per abordar la violència masclista en totes les seves dimensions.

Aquest eix fa referència en quant a prevenció, sensibilització, coordinació i cooperació entre els diferents recursos i facilitació d'accés als serveis a les dones per reduir els efectes de la violència masclista.

OBJECTIUS GENERALS	OBJECTIUS ESPECÍFICS	ACTUACIONS	INDICADORS
6.1 Desenvolupar estratègies de prevenció i de sensibilització per a totes les formes i àmbits de la violència masclista	6.1.1 Difondre les diferents formes i àmbits de la violència masclista i les greus conseqüències que comporta perquè totes les persones la puguin identificar precoçment 6.1.2 Prevenir actituds abusives entre la població jove i fomentar els valors de la cultura de la pau i de la no-violència en les relacions interpersonals	6.1.1.1 Realització d'activitats, jornades, tallers, etc. que facilitin l'abordatge de diferents aspectes relacionats amb la violència masclista 6.1.1.2 Sensibilització social respecte de la responsabilitat masculina per propiciar canvis en l'imaginari social 6.1.2.1 Realització de tallers i d'altres activitats adreçats a la prevenció de les relacions abusives entre la població jove	<ul style="list-style-type: none"> • Activitats • Persones destinatàries • Llocs/impactes • Materials • Canals de difusió • Activitats • Llocs/impactes
6.2 Desenvolupar les estructures de coordinació i cooperació que permetin una intervenció grupal	6.2.1 Promoure la coordinació, la cooperació i la complementarietat en els protocols territorials	6.2.1.1 Difusió dels protocols comarcals per a una intervenció coordinada contra la violència masclista 6.2.1.2 Seguiment del protocol d'assetjament sexual de l'ens comarcal 6.2.1.3 Assessorament i participació en l'elaboració de nous protocols 6.2.1.4 Participació en el seguiment, avaluació i/o modificació dels protocols comarcals	<ul style="list-style-type: none"> • Materials • Canals de difusió • Assessorament
6.3 Facilitar a les dones l'accés als drets que els corresponen i als serveis que hi ha al seu abast	6.3.1 Consolidar, millorar i ampliar les estratègies d'informació que facilitin a les dones el coneixement dels drets que els corresponen i dels serveis que integren la xarxa d'atenció i recuperació integral a les dones en situacions de violència masclista	6.3.1.1 Informació i assessorament dels diferents serveis que faciliten informació, orientació, assessorament i accés als serveis especialitzats d'atenció i recuperació integral a les dones en situació de violència masclista 6.3.1.2 Difusió de materials informatius dels serveis i dels recursos que hi ha a l'abast de les dones en situació de violència masclista, tenint en compte les diferents formes i àmbits en els quals es pot produir i la diversitat de les dones	<ul style="list-style-type: none"> • Materials • Assessorament • Materials • Canals de difusió
	6.3.2 Facilitar a les dones una atenció adient en relació amb l'accés als seus drets com a ciutadanes	6.3.2.1 Manteniment i promoció del SIAD comarcal	

5. IMPLANTACIÓ, SEGUIMENT I AVALUACIÓ

5.1 Implantació

La implantació d'aquest pla està prevista que es realitzi en un període de cinc anys. El present pla té vigència fins al 31 de desembre del 2015 i inclou l'objectiu de complir tot allò que recull en base les possibilitats de l'ens i a la voluntat i necessitats de les dones de la comarca.

Caldrà tenir present que per al compliment dels objectius del Pla elaborat pel Consell Comarcal de les Garrigues és necessari comptar amb un pressupost per a la realització d'activitats. El Consell Comarcal no disposa de recursos econòmics suficients, per tant, es motivarà als ens locals a participar de la convocatòria (per a la concessió de subvencions per finançar les despeses derivades de l'elaboració, la implementació o el desenvolupament de polítiques de dones) de l'ICD, per tal que disposin de pressupost per realitzar algunes activitats de promoció de les dones.

Des del Consell Comarcal de les Garrigues, a través de la persona responsable de l'àrea de polítiques de gènere, s'intentarà realitzar anualment una proposta d'activitats en clau de gènere als ens locals adherits al *Pla de polítiques de dones de les Garrigues 2011-2015*. Des d'aquesta àrea es realitzarà assessorament als diferents ajuntaments de la comarca, que ho sol·licitin, per tal que puguin dur a terme projectes al seu municipi que permetin assolir objectius expressats en el Pla comarcal.

5.2 Seguiment

El seguiment el durà a terme l'equip responsable, qui haurà de coordinar les diferents unitats i persones implicades, gestionar els pressupostos i assignar els recursos necessaris per a cada una de les activitats. S'haurà de controlar el compliment de les accions proposades, controlar la seva eficàcia i proposar mesures correctores quan es detectin errors.

Per fer-ho s'aniran recollint i registrant les opinions dels/de les responsables de cada acció, així com de les persones beneficiàries de les accions. A la vegada cal recollir informació sobre les accions realitzades per conèixer els efectes sobre l'organització i informar al personal responsable del seu funcionament.

5.3 Avaluació

Al final de cada any cal avaluar si el pla ha estat eficaç i si les accions desenvolupades han contribuït a reduir les desigualtats en els aspectes proposats. Per fer-ho, caldrà realitzar un diagnòstic simplificat, centrant-lo en els aspectes que afecten a les accions definides al pla, mitjançant la informació recollida en la fase de seguiment.

Es durà a terme **una reunió anual**, que estarà coordinada per l'equip responsable del pla, amb totes les persones implicades en l'execució de les accions. En aquesta reunió s'analitzarà la informació recollida en la fase de seguiment i es tindran en compte les opinions de totes les persones implicades: responsables, executors/es i destinatàris/es.

L'objectiu de la reunió és dur a terme les modificacions pertinents, eliminant aquelles accions que no han estat eficaces i reforçant, ampliant o incorporant noves accions. En el cas de la primera reunió, es programaran les accions del pla que es prioritzin per l'any següent i es programarà la reunió de l'any següent, per avaluar les noves accions implantades, el resultat de les modificacions i els canvis que siguin necessaris.

Tota la informació de les diferents accions dutes a terme al llarg de l'any (objectius, metodologia, resultats, avaluació, etc) es farà constar en la memòria anual que la responsable del Pla comarcal redacta per a l'ens comarcal.